

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Vallby kyrka, Strängnäs stift - komplettering

Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av Vallby kyrka, Strängnäs stift - komplettering*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:72). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

04 Januari 2019

16 Augusti 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:03 & 2019:72**Hans Linderson****DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV VALLBY KYRKA, STRÄNGNÄS
STIFT – KOMPLETTERING*****Uppdragsgivare:** Daniel Eriksson, Bygg & Hantverk i Karlskoga AB, Valåsen 308, 691 94, Karlskoga, info@lobergsfalla.com**Område:** Eskilstuna **Prov nr:** 72750-72760 72796-72799* **Antal Prov:** 11+3***Dendrokronologiskt objekt:** Långhuset (72750-72755) Tornet (72756-72757) Vapenhuset (72758-72759)(72796-72799*) Sakristian (72760)**Resultat:**

Dendro nr:	Provnr; Objekt högb=högb vb=valvbåge hanb=hanbjälk Takstolsnr*† N=norr S=söder Ö=öst	Träd- slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Kommentarer (mer vågad datering inom parentes)
72750	1; högb 5* S	Tall	149	Sp 79, W	1131	1131-1133	ofullständiga ÅR ytterst
72751	2; högb 10* N	Tall	141	Sp 52/107, W	(1131)	(V 1131/32)	
72752	3; högb 7* N	Tall	64	W	1133	V 1133/34	
72753	4; rem yttre 2/3* S	Tall	69; 1	Sp 47, W	1334	V 1334/35	
72754	5; vb 9* S	Gran	36; 1	W	1334	V 1334/35	
72755	6; hanb 4*	Gran	34; 1	W	1334	V 1334/35	
72756	7; bjälke	Ek	80; 1	Ej Sp, ej W	1075	E 1084	(1085-1150)
72757	8; bjälke	Ek	107; 1	Sp 18, W	1194	V 1194/95	
72758	9; rem inre 2/3† S	Tall	24	W	Ej datering		
72759	10; bjälke	Ek	68; 1	Ej Sp	Ej säker		(1166-1299)
72797*	12; ytt rem2/3 ö	Ek	55	Sp 6 ej W	1465	1470-1484	1471-1484
72798*	13; ytt rem3/4 ö	Ek	91; 1	Sp 2 ej W	1461	1471-1485	1471-1484
72799*	14; ytt rem2/3V	Ek	27; 1	Ej Sp	Ej datering		
72760	11; rem inre Ö	Tall	47	Sp ?, W	1334	V 1334/35	

*från väst †från söder Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabellLånghusets och sakristians virke är avverkat **vinterhalvåret 1334/35** eller något år tidigare.

Proveniensen är relativt lokal.

Tornets två undersökta ek-bjälkar är avverkade **vinterhalvåret 1194/95 samt efter 1084**, den senare bör rimligen vara avverkad före år 1150. Möjligen berör provets ytterdel splint, vilket skulle ge en fällningstid 1085-1099. Bådas proveniens är Mälardalens dräneringsområde.Yttre ek-remstycket på östra sidan av vapenhuset prov 12 och 13 är avverkat **1471-1484**.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891